

Japonci so zasedli Mandžurijo do tamkaj, kjer spada ozemlje pod zanimanje Rusije. Med japonskimi in kitajskimi četami se je razvila bitka ob reki Nonni.

Gospodarska kriza v Ameriki. Finančno ministrstvo ameriških Združenih držav objavlja, da znaša proračunski primanjkljaj za prve štiri mesece tekočega proračunskega leta, to je od julija do oktobra 651.1 milijona dolarjev. Po cenitvi finančnega ministrstva bo znašal celoletni primanjkljaj 2.8 milijarde dolarjev, dočim je znašal v preteklem letu samo 903 milijone. Iz tega je razvidno, da je gospodarska kriza hudo udarila tudi Ameriko.

*

Sel sem na grob ...

Čital sem, da dobijo jugoslovanski Nemci svoje učiteljske v Bački. Ljudske šole tudi imajo, kjer je podana za to zakonska potreba.

Zato sem šel na naš grob h Gospej Sveti. Moje misli so odplavale za 70 let nazaj, ko je štela naša Koroška 28 slovenskih in 56 utrakvističnih šol. Sle so misli ono križevno pot naše govorice, ko je bila ista teptana, zaničevana in preganjana. V onem letu pred vojno se je skrivala naša govorica le še v treh šolah, 144 ponemčevalnic je vtepal otrokom v glavo, da materina beseda ni vredna, da živi. Nad 15.000 otroških govoric je bilo obsojenih na smrt.

Padale so klofute radi slovenske govorice. Divji je bil učitelj Summerer v Grabštanju, zlobni so bili drugi. V Tinjah je rekel šolski nadzornik Arnak otrokom: »Deutsch ist nobel, deutsch ist schön.« Zlobno seme je rodilo sad. Umorili so našo govorico.

Umrla je naša beseda v Trbižu, Šmohorju, Beljaku, Osojah, Gospej Sveti, Blatogradu in še drugod. Vzeli so nam lačni zemlje našo posest.

Slovenski abecednik je učil še dalje: »Miza — Tisch, Riba — Fisch itd.« Šole so izpodrivale temelj, kjer naj bi se gradila naša prosveta.

Hecarji iz Kranjske smo, ko pripovedujemo svetu, da dobe nemški učiteljski zato ustanove, da bodo delali na utrakvističnih šolah, da nameščajo slovenske učitelje v nemškem delu Koroške, da je za slovenske otroke nemški jezik obvezen, slovenski pa neobvezen itd.

Umira slovenščina. Novoslovenskega pismenega jezika mladina seveda ne razume, ker ga učitelji nočejo učiti ...

Leta 1910. do 1911. je bilo na Koroškem 132 slovenskih in 1423 nemških srednješolcev. Na Kranjskem je bilo leta 1907. 443 nemških srednješolcev. Nemcev so našli na Kranjskem 28.000, Slovencev na Koroškem pa 90.000. Šolska uprava ni slišala tega krika teptanega naroda, da bi omogočila slovenskim otrokom pot v srednjo šolo.

Kljub vsem težkočam pa Korotan še ni imel med svojimi mesta za slovenske absolvente višjih šol. Dokaz za to so nam imena: Dr. Kušej, dr. Haunig, dr. Schaubach, Erlich, dr. Silan in drugi. Izmed 150 zdravnikov jih je bilo le 7 zmožnih, da so sprejemali slovenske

Udobno odstranitev

nadležnega zobnega kamna, korenine mnogih zobobolov, povzroči priljubljeni Sargov Kalodont, idealno sredstvo za negovanje zob. Kajti samo Kalodont vsebuje učinkoviti dodatek proti zobnemu kamnu (Sulfuricinoleat po Dr. Bräunlichu). Redna uporaba Sargovega Kalodonta je najudobnejši način, da se ohrani lepe in zdrave zobe.

KALODONT

Proti zobnemu kamnu

bolnike. Uradne linice so zapirali pred slovensko besedo bodisi na železnici, pošti in pri drugih uradih. Uradni aparat je strupeno črtil jezik naroda.

Todi koroški Slovenec je volil poslance, v osmih volilnih okrajih, ki so bili prirejeni tako, da so se morali boriti še za enega poslanca.

Volilni okraji ki jih je bilo deset, so šteli:

1. Celovec 1700 Slovencev in 21.000 Nemcev.
2. Celovška okolica 1290 Slovencev in 21.600 Nemcev.
3. Pliberk, Železna Kaplja, Borovlje, Doberla ves 37.600 Slovencev in 7400 Nemcev.
4. Velikovec, Svinec, Althofen 11.300 Slovencev in 23.000 Nemcev.
5. Sv. Lenart, Wolfsberg, Št. Pavel 1300 Slovencev in 41.500 Nemcev.
6. Št. Vid, Gurk, Breže 35.100 Nemcev.
7. Trg, Millstatt, Rož 7500 Slovencev in 27.000 Nemcev.
8. Beljak 6300 Slovencev in 25.900 Nemcev.
9. Podkloster, Trbiž, Šmohor, Št. Paterjan, Kotiče 11.800 Slovencev in 29.200 Nemcev.
10. Sovodje, Spittal, Gornja Bela, Winklern 38.000 Nemcev.

Te številke govori koroška statistika. Kako so delali na Koroškem statistiko, je pa tudi poglavje zase.

Iz te volilne geometrije je prišel naš Grafenauer, katerega so hoteli Nemci kupiti za 3000 srebrnih avstrijskih kron. Ker pa je bil ta mož zvesti učenec Einspillerja, se je tudi zvesto boril za staro pravico svojih rojakov.

Štajerski Nemci zase seveda niso marali take geometrije. Štajerski trgi in mesta so bili država zase. Tu ni imel

besede dr. Korošec, ne dr. Ploj, ne Pišek. Ptujski Ornik, to je bil mož od fare, ki je zastopal naše ljudstvo pri Karlu na Dunaju.

To se je zgodilo v času, ki ga ni lahko pozabiti. Stari brci pa se homo vedno spominjali dni, ko smo se borili za to, kar so nam zapustili naši očetje.

In danes?

Nemci so dobili osnovne šole in učiteljske. Želijo še bogoslovje ...

In mi na Koroškem?

Leta 1861. smo imeli na Koroškem 28 slovenskih in 56 utrakvističnih šol ...

Stojim ob grobu in ...

Do leta 1859. je sadil Slomšek seme božje besede v materinem jeziku na Koroškem. Iz Spodnjega Roža je prišel krški škof Pavlič, ki je bil velik dobrotnik slovenskega dijaštva. Slovenske krvi je bil Košat. Jarnik iz Zile, Andrejaš, Ahacelj, in Janežič iz Roža, so dvigali našo besedo. Oče koroških Slovencev iz Sveč, Andrej Einspieler je bil domu boditelj, učitelj in boritelj.

Anton Janežič, Andrej Einspieler, Rudmaš, Robida in Majar iz Zile so v zvezi z drugimi ustanovili po prizadevanju Slomška »Družbo sv. Mohorja«.

Na vašem grobu plakam ...

Z železnico je prišla v deželo industrija in promet. Pričele so se rušiti slovenske domačije. Propadajo še danes. Okrog Gospe Svete se naseljujejo Prusi ...

Ali še živi duh Slomška, Jarnika, Ferčnika, Majarja, Einspielerja, Janežiča, Šketa, Podboja in drugih borcev, vprašam vas.

Brnca, Zila, Šteben, Sv. Lenart, Podkloster, Celovec, Gospa Sveta, Vetrinj, Breza, Čajnče, Poreče, Dholica, Dobrlaves, Apače, Galicija, Železna Kaplja,

Zitara ves, Korte, Reberca, Zihpolje, Bilčovs, Borovlje, Glinje, Kaplja, Kotmara ves, Sveče, Pliberk, Vogrče, Dvor, Drava, Gozdanje, Lipa, Logavec, Podgorje, Sv. Jurij, Čače, Gorje, Melviče, Št. Stefan, Ziljska Bistrica, Tinje, Medgorje, Št. Tomaž, Zrelec, Djekše, Grebinj, Št. Jurij, Klošter, Krčanje, Št. Peter, Ruda, Št. Rupert, Šmarjeta, Vovbre, Št. Janž na L. ostiču, Puštrica in druge vasi in trgi in mesta?

Dvigniti se in boriti se za ideale svojih buditeljev!

Rekel je Gregorčič: »Mojo srčno kri škropite ...«

Iz grobov klije novo življenje ...

Ivan Majhen.

PO SVETU KATOLIŠKEM

Goriška nadškofija dobila upravitelja. Zadnji slovenski goriški nadškof dr. Franc Sedej je razrešen škofijskih dolžnosti in je bil imenovan od Sv. stolice za naslovnega nadškofa v Eginu. Namesto odstopivšega dr. Sedeja je postavil papež posebnega apostolskega upravitelja na mesto goriškega nadškofa v osebi ravnatelja italjanskega seminarija v Kopru, monsignora Giovannija Sirotti.

Sv. Oče jezuitom. Papež Pij XI. je pisal pismo generalu Družbe Jezusove p. Ledochovskemu, ki je po rodu Poljak. Povod temu pismo je dalo preganjanje redovnikov in zlasti jezuitov v Španiji. Sv. Oče izraža svoje žalosti radi španskih dogodkov ter prosi Boga, da bi zakonodajalci v Španiji preklicali svoje ukrepe proti redovnikom. Ako se to ne bi zgodilo, bi to bila velika škoda ne samo za vero, marveč tudi za kulturo in civilizacijo v Španiji, ki se ima prav veliko zahvaliti apostolskemu cerkvenemu in izvencerkvenemu delu redovnikov, osobito jezuitom, kateri so njen narodni ponos.

Svobodomiselstvo in socializem. Meseca septembra tega leta je imela mednarodna zveza svobodomiselcev svoje zborovanje v Berlinu. Sprejeta je bila resolucija, v kateri se pravi: »Svobodomiselni pokret ni na nobene politično stranko navezan, še manj ji pridružen, vendar pa je njegovo glavno in vodilno načelo socializem, njegov cilj je družabni red, politične, gospodarske in kulturne svobode. Samo socialistična družba zagotavlja nemoten razvoj svobodne misli. V tem smislu ima svobodomiselni pokret nalogo, da podpira socialistične stranke v boju zoper fašizem. Da se ta naloga izvrši, se mora po vseh državah med množicami razširjati svobodomiselno gibanje.«

Razmere katoličanov v Zedinjenih državah. Katoličani v Zedinjenih državah tvorijo 6. del prebivalstva. V javnem in osobito v političnem življenju pa to ne pride do izraza. Izmed 435 članov kongresa (poslaniške zbornice) je le 35 katoličanov in izmed 96 senatorjev samo 6. Pri zadnjih volitvah za

predsednika Zedinjenih držav je v imenu demokratske stranke kandidiral katoličan Šmid, pa je propadel, ker velik del protestantov ni hotel iz mržnje vo-

Najnovejše orožje: plavajoči tank. Na Angleškem so dogradili stroj, ki sploh ne pozna cvire. Zgoraj na sliki nam kaže tank, ki brzi na suhem s hitrostjo 50 km, na srednji sliki vidimo, kako zdrži isti tank v vodi, kjer se prelevi v križarko z brzino 75 km na uro. Spodnja slika predstavlja plavajoči tank na vožnji. Ta tank ima dva moža posadke. Eden vodi stroj, drugi strelja s strojnico, ki lahko odda v eni minuti 2500 strelav.

Narod voli na Angleškem. Pogled v londonski volilni lokal. Volilne žare stoje na volišču brez posebnega nadzorstva.

liti katoliškega kandidata, če tudi je bil zelo sposoben. Nobena država nima sedaj katoličana za guvernerja, pač pa je 43 guvernerjev framasonov. Predsednik in podpredsednik celokupne države sta protestanta, ravno tako vsi člani vlade. Med člani najvišjega sodišča je samo eden katoliške vere. Tako izgleda enopravnost v tej državi, ki se toliko ponaša z demokratičnostjo. Kar se tiče katoliških šol, so vse kajpada samo zasebne, nobena ne državna. V zasebnih katoliških šolah se poučuje dva in pol milijona otrok, v državnih pa 25 milijonov. Katoličani prinašajo velike žrtve za katoliške šole od ljudskih do visokih šol, toda nimajo dovolj sredstev, da bi zgradili tako lepe in veličastne šolske zgradbe ter bi svoje šole tako opremili, kakor to dela država. Kaj to pomenja v državi, kjer se veliko gleda na zunanost ter se kaj rada pozablja veliko važnejša notranjost, ni treba posebno poudarjati. Tudi tega ni treba naglašati, da imajo katoliške šole mnogo nasprotnikov. Kljub vsem težavam in kljub gospodarski krizi pa katoličani ne omahujejo in ne popuščajo v borbi za katoliško šolstvo in za versko vzgojo mladine.

Klic po verski vzgoji. Ta klic zveni sedaj tudi z Japonskega. Prej je po japonskih šolah vladal materialističen duh, ki zanika Boga, dušo in odgovornost človekovo pred Bogom. Posledice te vzgoje pa so tako žalostne in strahotne, da je državna uprava sklenila poduhovljenje mladinske vzgoje. V to svrhu se poslužuje sodelovanja misijonarjev. Japonski minister prosvete je misijonarjem to-le izjavil: »Doslej je bila politika prosvetnega ministrstva naklonjena materializmu. To stališče je bilo v skladu z duhom časa, pa je rodilo žalostne sadove: propad javne in zasebne morale, procvit komunizma in zadnji čas celo anarhističnega duha. Mi moramo našo vzgojo rešiti materializma. V to svrhu nam je sodelovanje verskih vzgojiteljev potrebno, sami iskreno želimo njihove pomoči.« Želeti bi bilo, da bi beseda japonskega ministra prosvete našla odmev tudi v drugih državah.